

OCHRONA PRZYRODY NA SPRZEDAŻ

Jak parki narodowe finansują się
wycinkami

Wprowadzenie

Parki narodowe są najwyższą formą ochrony przyrody w Polsce. Ich celem jest zachowanie różnorodności biologicznej, procesów naturalnych oraz najcenniejszych krajobrazów kraju. Polska może poszczycić się zasobami przyrodniczymi wysokiej wartości, aż dziesięć polskich parków jest wpisana na listę Światowych Rezerwatów Biosfery, a Białowieski PN to Obiekt Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO. Ochrona tych bezcennych obszarów jest kluczowa szczególnie w obliczu globalnego ocieplenia.

Jednocześnie od wielu lat parki narodowe funkcjonują w warunkach chronicznego niedofinansowania. W efekcie część z nich zmuszona jest pozyskiwać dodatkowe środki poprzez sprzedaż drewna pozyskiwanego na ich terenie.

Działania te są częściowo finansowane z Funduszu Leśnego, który zasila różne zadania związane z gospodarką leśną i ochroną lasów. Mechanizm ten powoduje jednak, że system finansowania ochrony przyrody w parkach narodowych może sprzyjać prowadzeniu działań przypominających gospodarkę leśną.

W praktyce oznacza to, że obszary stworzone do ochrony naturalnych procesów ekologicznych mogą być objęte działaniami takimi jak cięcia, przebudowa drzewostanów czy sztuczne nasadzenia. W części parków prace te prowadzone są również w okresie rozrodczym zwierząt.

Skala pozyskania drewna w parkach narodowych

W latach 2016–2023 w parkach narodowych pozyskano ponad 1,35 mln m³ drewna. W niektórych parkach skala pozyskania drewna jest relatywnie wysoka jak na obszary objęte najwyższą formą ochrony przyrody.

Liderzy wycinek w parkach narodowych to:

- = Roztoczański Park Narodowy - wycina się tu średnio 3,7 m³ drewna na ha (w lasach gospodarczych wycina się ok. 6,9 m³/ha). W latach 2016-2024 wycięto tu 233,9 tys. m³ drewna.
- = Kampinoski Park Narodowy - w latach 2016-2022 wycięto tu 164,2 tys. m³ drewna.

Szczegółowe dane dotyczące pozyskania drewna w poszczególnych parkach narodowych przedstawiono w tabelach poniżej.

Lasy w parkach narodowych na tle lasów w Polsce

Lasy zajmują około 29,7% powierzchni Polski, jednak lasy znajdujące się w parkach narodowych stanowią jedynie około 2% wszystkich lasów w kraju. Jednocześnie tylko około jedna trzecia lasów w parkach narodowych objęta jest ochroną ścisłą, czyli taką, w której procesy naturalne mogą zachodzić bez ingerencji człowieka.

Na pozostałej części prowadzone są różnego rodzaju działania ochrony czynnej, w tym działania przypominające gospodarkę leśną.

W efekcie nawet na obszarach o najwyższym statusie ochronnym dochodzi do konfliktu pomiędzy podejściem gospodarczym a ochroną naturalnych procesów przyrodniczych.

Trudna sytuacja finansowa parków narodowych

Na problemy finansowe parków narodowych od lat zwracają uwagę instytucje kontrolne oraz eksperci. Najwyższa Izba Kontroli już w 2013 r. (P/13/123 Funkcjonowanie parków narodowych) wskazywała na niewystarczający poziom finansowania parków narodowych z budżetu państwa.

Wyniki kontroli NIK opublikowane w 2024 r. potwierdziły utrzymywanie się tego problemu. Najważniejsze ustalenia kontroli:

- = w 9 z 14 skontrolowanych parków narodowych środki budżetowe nie wystarczały nawet na pokrycie wynagrodzeń pracowników,
- = działalność parków w dużym stopniu zależy od pozyskiwania dodatkowych środków finansowych,
- = może to prowadzić do nadmiernej komercjalizacji działalności parków narodowych w celu uzyskania przychodów.

Według ustawy budżetowej na 2026 r. 22 z 23 parków narodowych mają osiągnąć ujemny wynik finansowy, łączny wynik brutto parków narodowych ma wynieść – 43,7 mln zł, jedynym parkiem z dodatnim wynikiem finansowym ma być Pieniński Park Narodowy. W najtrudniejszej sytuacji finansowej znajduje się Kampinoski Park Narodowy, którego prognozowany wynik netto wynosi –8,3 mln zł.

Finansowanie parków narodowych z Funduszu Leśnego

Środki z Funduszu Leśnego przekazywane do parków narodowych, zgodnie z przepisami prawa, przeznaczane są m.in. na działania związane z gospodarką leśną, w tym użytkowaniem, hodowlą i ochroną lasu, działania ochronne w ekosystemach leśnych, utrzymanie infrastruktury turystycznej i badania naukowe.

W ramach finansowanych projektów realizowane są m.in.: czyszczenia wczesne i późne, przebudowa drzewostanów, przygotowanie powierzchni do odnowień, sadzenie drzew, trzebieże i inne cięcia pielęgnacyjne.

Łączna wartość finansowania działań w parkach narodowych z Funduszu Leśnego w latach 2016–2023 przekroczyła 233 mln zł.

Szczegółowe zestawienie dofinansowania dla poszczególnych parków w 2025 r. przedstawiono w tabeli nr 3.

Stanowisko Państwowej Rady Ochrony Przyrody

Na skalę ingerencji w ekosystemy leśne parków narodowych zwróciła uwagę Państwowa Rada Ochrony Przyrody w opinii z 18 grudnia 2024 r. dotyczącej kierunków ochrony ekosystemów leśnych w parkach narodowych. Zdaniem PROP:

- = parki narodowe powinny być miejscami dominacji naturalnych procesów ekologicznych,
- = intensywne działania hodowlane i przebudowa drzewostanów często są niepotrzebne,
- = stare drzewa i martwe drewno są kluczowe dla zachowania bioróżnorodności,
- = usuwanie martwych drzew po zaburzeniach naturalnych może szkodzić ekosystemom.

PROP zwróciła również uwagę, że system finansowania parków narodowych może tworzyć bodźce do pozyskiwania drewna, ponieważ sprzedaż drewna stanowi dodatkowe źródło przychodów.

Rekomendacje

Państwowa Rada Ochrony Przyrody oraz eksperci wskazują na konieczność zmian systemowych dotyczących funkcjonowania parków narodowych.

Kluczowe kierunki zmian obejmują:

1. Stabilne finansowanie parków narodowych z budżetu państwa

Stała dotacja budżetowa na podstawowe funkcjonowanie PN. Zapewnienie środków na podstawowe funkcjonowanie parków niezależnie od przychodów ze sprzedaży drewna. Projekt ustawy (UD108), który ma częściowo rozwiązać ten problem i zwiększyć finansowanie parków narodowych, choć powstał w 2024 r. do dziś (kwiecień 2026) nie trafił do Sejmu.

2. Zmianę zasad finansowania z Funduszu Leśnego

Ograniczenie finansowania działań prowadzących do pozyskiwania drewna na obszarach parków narodowych. Nowelizacja ustawy o Lasach, w części dot. finansowania z Funduszu Leśnego, zmiany zasad udzielenia dotacji parkom narodowych przez Lasy Państwowe oraz wprowadzenie zakazu finansowania wycinek w PN z Funduszu Leśnego.

3. Wzmocnienie nadzoru nad realizacją działań ochronnych

Zwiększenie roli Ministerstwa Klimatu i Środowiska w monitorowaniu działań prowadzonych w parkach.

4. Zwiększenie udziału ochrony ścisłej (minimum 50% w PN)

Docelowe rozszerzenie obszarów ochrony ścisłej w parkach narodowych, tak aby umożliwić zachodzenie naturalnych procesów ekologicznych.

Dane dotyczące pozyskania drewna przez parki narodowe oraz skali finansowania działalności parków narodowych z funduszu leśnego

Tabela 1. Pozyskanie drewna przez parki narodowe w m³/ha

Dla porównania średnia pozyskania drewna m³/ha na terenie Lasów Państwowych w latach 2016-2022 wyniosła 6,88 m³/ha. Opracowanie na podstawie danych parków narodowych zebranych przez Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Biebrzański PN	0,23	0,29	0,29	0,23	0,19	0,16	0,11	0,09	0,13
Babiogórski PN	8,87	7,36	5,97	4,81	4,27	2,98	3,37	3,6	3,03
Białowiecki PN	0,29	0,1	0,12	0,07	0,1	0,07	0,19	0,12	0,14
Bieszczadzki PN	0,39	0,34	0,42	0,41	0,37	0,28	0,42	0,39	0,28
PN Bory Tucholskie	0,65	0,79	0,86	0,78	0,8	0,72	0,72	0,77	0,74
Drawieński PN	1,28	1,31	1,61	1,47	1,07	1,68	1,46	1,22	1,34
Gorczański PN	2,18	1,23	1,28	0,7	0,47	0,55	0,5	0,46	0,46
PN Gór Stołowych	1,92	2,02	2,74	2,12	3,6	4,81	4,68	4,7	4,22
Kampinoski PN	0,92	0,89	0,92	0,97	1,07	1,02	1,08		
Karkonoski PN	1,24	1,33	1,11	0,77	1,09	0,76	0,42	0,3	0,33

Magurski PN	0,58	0,53	0,58	0,51	0,46	0,53	0,72	0,3	0,29
Narwiański PN	0	0	0	0	0,11	0	0	0	0
Ojcowski PN	0,8	0,78	0,94	0,67	0,53	0,25	0,25	0,08	0,2
Pieniński PN	0,4	0,3	0,45	0,33	0,3	0,3	0,3		
Poleski PN	1,04	1,07	0,97	0,74	0,8	0,67	0,72	0,55	0,51
Roztoczański PN	3,33	3,69	3,59	3,63	3,92	3,72	3,75	3,7	3,64
Słowiński PN	0,05	0,12	0,14	0,07	0,05	0,04	0,2		
Świętokrzyski PN	0,24	0,28	0,58	0,69	0,83	0,39	0,39	0,43	0,43
Tatrzański PN	5,19	6,36	3,43	2,26	1,78	1,6	1,75		
PN Ujście Warty	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wielkopolski PN	2,1	2,26	1,76	1,77	1,16	1,16	1,19	0,76	0,93
Wigierski PN	1,65	2,14	2,25	1,91	2,32	2,02	2,94		
Woliński PN	2,25	2,32	2,58	2,56	1,66	3,03	3,18	2,94	2,25

Tab. 2 Opracowanie na podstawie danych parków narodowych zebranych przez Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”.

Tabela 2. Pozyskanie drewna przez parki narodowe w tys. m³/rok

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Biebrzański PN	2,1	2,6	2,6	2,2	1,8	1,5	1,6	1,3	1,8
Babiogórski PN	19,6	16	13	9,7	8,6	6	6,8	7,3	6,8
Białowiecki PN	1,3	0,4	0,5	0,3	0,4	0,3	0,8	0,5	0,6
Bieszczadzki PN	2,9	2	3,2	3,1	2,8	2,1	2,5	2,3	1,6
PN Bory Tucholskie	2,4	2,9	3,1	2,9	2,9	2,6	2,6	2,8	2,7
Drawieński PN	11,7	11,9	14,7	13,4	9,7	15,3	13,3	11,1	12,2
Gorczański PN	6,6	3,7	3,8	2,1	1,4	1,7	1,3	1,2	1,2
PN Gór Stołowych	9,7	10,2	13,8	10,7	15,7	21	20,4	20,5	18,9
Kampinoski PN	22,3	20,9	21,6	22,7	25,9	24,7	26,1	23,1	
Karkonoski PN	4,6	4,9	4,1	2,8	4	2,7	1,5	1,1	1,2
Magurski PN	9,4	8,6	9,4	8,3	7,4	8,5	11,6	4,8	4,7
Narwiański PN	0	0	0	0	0	0	0		
Ojcowski PN	1	1	1,2	0,8	0,6	0,3	0,3	0,1	0,2
Pieniński PN	0,4	0,3	0,5	0,3	0,3	0,4	0,3		
Poleski PN	4,9	5,1	4,6	3,5	3,8	3,2	3,4	2,6	2,4
Roztoczański PN	24,3	26,1	25,5	25,7	27,1	26,3	26,5	26,2	25,7
Słowiński PN	0,2	0,4	0,5	0,2	0,2	0,2	0,7		
Świętokrzyski PN	1,3	1,2	2,5	3	3,6	1,7	1,7	1,9	1,9
Tatrzański PN	42,4	54	29	19,1	9,9	8,9	9,4		
PN Ujście Warty	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wielkopolski PN	9,5	10,6	8,2	8,3	5,5	5,4	5,6	3,6	4,4
Wigierski PN	15	16,5	17,4	14,7	17,9	15,6	22,7		
Woliński PN	9,5	9,8	10,9	10,8	7	12,8	13,4	12,4	9,5

Tabela 3. Dofinansowania Parków Narodowych z Funduszu Leśnego w 2025 r.

Tab. 2 Opracowanie na podstawie danych Lasów Państwowych zebranych przez Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot.

	Kwota dofinansowania z Funduszu Leśnego	Przykłady dofinansowanych prac:
Biebrzański PN	1 563 499,49	
Babiogórski PN	2 422 583,86	
Białowieski PN	1 751 497,73	
Bieszczadzki PN	2 918 033,00	przygotowanie powierzchni do odnowień, odnowienia sztuczne, poprawki na uprawach, zabezpieczenie upraw repelentem, regulacja składu gatunkowego - zrywka drewna,
PN Bory Tucholskie	1 551 977,00	
Drawieński PN	2 658 476,93	czyszczenie wczesne, sadzenie wraz z przygotowaniem gleby
Gorczański PN	2 365 477,57	cięcia pielęgnacyjne drzew zagrażające bezpieczeństwu ludzi
PN Gór Stołowych	1 219 414,45	zabezpieczenie upraw repelentem, demontaż grodzień, zabezpieczenie upraw siatkami, prace szkółkarskie, pielęgnowanie upraw, czyszczenia wczesne, przygotowanie do sadzenia
Kampinoski PN	5 838 619,83	pielęgnowanie upraw leśnych, czyszczenie wczesne, czyszczenie późne, przebudowa drzewostanów, prowadzenie plantacji sosny nasiennej, cięcia przygodne i sanitarne w drzewostanach młodszych i starszych klas wieku, w tym cięcia o charakterze trzebieży, cięcia odsłaniające
Karkonoski PN	2 997 682,39	zabezpieczanie sadzonek, zabezpieczenie młodników, grodzenie upraw, konserwacja grodzień, zabezpieczenie upraw przed zwierzyną repelentami, plantacje nasienne i plantacyjne, czyszczenia późne,
Magurski PN	1 634 668,48	zakładanie upraw sztucznych drzew liściastych, zabezpieczenie sadzonek, konserwacja grodzień, czyszczenia wczesne, przebudowa drzewostanu w związku z dostosowaniem do siedliska, trzebież późna
Narwiański PN		
Ojcowski PN	469 006,80	
Pieniński PN		

Poleski PN	1 644 514,92	czyszczenie wczesne, hodowla materiału sadzeniowego, prace w szkółce leśnej, czyszczenia wczesne,
Roztoczański PN	2 155 346,00	pielęgnowanie gleby w uprawach, czyszczenie wczesne, czyszczenie późne, trzebież wczesna ze zrywką, cięcia odslaniające i przygotowawcze ze zrywką,
Słowiński PN	4 231 665,07	
Świętokrzyski PN	1 770 683,56	kształtowanie widnego lasu, wspomaganie odtwarzania populacji modrzewia, zabezpieczanie odnowień przez grodzenia, ograniczanie ryzyka upadku części drzew niebezpiecznych, porządkowanie dna lasu
Tatrzański PN	4 596 980,09	hodowla materiału odnowieniowego, produkcja sadzonek na szkółkach leśnych, wprowadzenie gatunków docelowych - sadzenia, pielęgnacja upraw, zabezpieczanie upraw leśnych oraz zakup repelentów, usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu, usuwanie młodego pokolenia drzew,
PN Ujście Warty	203 692,00	
Wielkopolski PN	2 384 086,06	sadzenie sadzonek, pielęgnacja upraw, szkółka leśna, remont grodzeń leśnych,
Wigierski PN	2 399 642,38	pielęgnacja upraw leśnych, sadzenie roślinności leśnej, czyszczenia wczesne, czyszczenia późne, przygotowanie powierzchni pod odnowienia, cięcia rozluźniające, trzebieże wczesne, cięcia rekonstrukcyjne, usuwanie drzew niebezpiecznych
Woliński PN	3 917 194,04	usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu, cięcia przebudowy, usuwanie grodzeń

PARTNER

Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”
ul. Górská 69, 43-376 Grodziszka

WYDAWCA

Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
ul. Jasna 17, 43-360 Bystra pracownia.org.pl
© Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, 2026